

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2015/1074 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 19ης Ιανουαρίου 2015

σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.35842 (2014/C) (πρώην 2012/NN) την οποία έδωσε σε εφαρμογή η Ιταλία —

Πρόσθετη αντιστάθμιση για υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας υπέρ της CSTP

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2015) 74]

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Έχοντας υπόψη τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με την (τις) προαναφερόμενη(-ες) διάταξη(-εις) και αφού έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με ηλεκτρονική κοινοποίηση της 5ης Δεκεμβρίου 2012 οι ιταλικές αρχές κοινοποίησαν, σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, την πρόσθετη αντιστάθμιση που χορηγήθηκε υπέρ της Consorzio Salernitano Trasporti Pubblici SpA («CSTP») για την παροχή υπηρεσιών μεταφοράς επιβατών με λεωφορεία βάσει παραχώρησης υπηρεσιών από την ιταλική περιφέρεια της Καμπανίας («περιφέρεια») την περίοδο 1997-2002 («υπό εξέταση περίοδος»), κατ' εφαρμογή απόφασης του Consiglio di Stato, του ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου της Ιταλίας.
- (2) Η κοινοποίηση καταχωρίστηκε με τον αριθμό SA.35842 και, από τις 13 Δεκεμβρίου 2012, αντιμετωπίστηκε ως μη κοινοποιηθέν μέτρο διότι, με βάση τις πληροφορίες που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή, η περιφέρεια είχε την υποχρέωση να καταβάλει την πρόσθετη αντιστάθμιση που όφειλε στην CSTP από τις 7 Δεκεμβρίου 2012, δηλαδή αφού η ιταλική κυβέρνηση είχε κοινοποιήσει το μέτρο στην Επιτροπή, αλλά προτού εκδοθεί απόφαση από την Επιτροπή.
- (3) Με επιστολή της 20ής Φεβρουαρίου 2014 η Επιτροπή κοινοποίησε στις ιταλικές αρχές την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 108 παράγραφος 2 της Συνθήκης («απόφαση κίνησης της διαδικασίας»).
- (4) Η απόφαση κίνησης της διαδικασίας δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ⁽¹⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την ενίσχυση.
- (5) Οι ιταλικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας με επιστολές της 21ης και της 25ης Μαρτίου 2014.
- (6) Ο μοναδικός τρίτος που υπέβαλε παρατηρήσεις ως απάντηση στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ήταν η CSTP, η δικαιούχος του μέτρου. Οι παρατηρήσεις της παρελήφθησαν στις 25, 26, 27 και 28 Μαρτίου 2014.
- (7) Η Ιταλία δεν υπέβαλε σχόλια σχετικά με τις παρατηρήσεις του τρίτου.
- (8) Αφού η Επιτροπή έκανε δεκτή την παράταση της προθεσμίας για την υποβολή παρατηρήσεων, οι ιταλικές αρχές διαβίβασαν συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολή της 15ης Σεπτεμβρίου 2014.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

2.1. Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

- (9) Η CSTP είναι ανώνυμη εταιρεία που παρέχει υπηρεσίες δημόσιων τοπικών μεταφορών βάσει παραχώρησης από τις περιφέρειες και τους δήμους. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, κατά την υπό εξέταση περίοδο η CSTP ανέλαβε την εκμετάλλευση δικτύου λεωφορειακών γραμμών, ως παραχωρησιούχος της περιφέρειας, για συνολικά 9 περίπου εκατ. χιλιόμετρα ανά έτος.

⁽¹⁾ Απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.35842 (2012/NN) — Ιταλία — Αντιστάθμιση για ΥΔΥ υπέρ της CSTP (ΕΕ C 156 της 23.5.2014, σ. 39).

- (10) Με βάση τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τις ιταλικές αρχές για την ανωτέρω υπηρεσία κατά την υπό εξέταση περίοδο, η περιφέρεια έχει ήδη καταβάλει στην CSTP 131 632 525,80 ευρώ, εκ των οποίων 125 869 212,47 ευρώ για την παροχή και τη διαχείριση της υπηρεσίας και 5 763 313,32 ευρώ για τις επενδύσεις. Δεδομένου ότι η εν λόγω αντιστάθμιση χορηγήθηκε στην CSTP περισσότερα από δέκα έτη πριν η Επιτροπή απευθύνει στο ιταλικό κράτος την πρώτη αίτηση παροχής πληροφοριών, η αντιστάθμιση αυτή δεν υπόκειται σε εξέταση στο πλαίσιο της τρέχουσας διαδικασίας⁽²⁾.
- (11) Πέραν των προαναφερόμενων ποσών που έχουν ήδη εισπραχθεί, η CSTP ζήτησε από την περιφέρεια πρόσθετη αντιστάθμιση ύψους 14 545 946 ευρώ, με βάση τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 του Συμβουλίου⁽³⁾, για τα οικονομικά μειονεκτήματα τα οποία υποτίθεται ότι προέκυψαν από την εικαζόμενη επιβολή υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας (ΥΔΥ).
- (12) Το 2008 το περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο του Salerno απέρριψε την προσφυγή της CSTP για αναγνώριση του δικαιώματος πρόσθετης αντιστάθμισης με βάση τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Το εν λόγω δικαστήριο αποφάσισε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69⁽⁴⁾, η CSTP δεν μπορούσε να ζητήσει αντιστάθμιση για οικονομικά μειονεκτήματα που προέκυψαν από την επιβολή ΥΔΥ χωρίς προηγουμένως να έχει ζητήσει την κατάργηση αυτών των ΥΔΥ.

2.2. ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ CONSIGLIO DI STATO

- (13) Με την απόφαση της 27ης Ιουλίου 2009 (απόφαση αριθ. 4683/09), το Consiglio di Stato έκανε δεκτή την προσφυγή της CSTP κατά της απόφασης του περιφερειακού διοικητικού δικαστηρίου του Salerno, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η CSTP είχε το δικαίωμα να λάβει πρόσθετη αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας σύμφωνα με τα άρθρα 6, 10 και 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Η εν λόγω απόφαση δεν προσδιορίζει με ακρίβεια τη νομική πράξη και τη μορφή με την οποία επιβλήθηκαν οι ΥΔΥ, αλλά τονίζει ότι δεν μπορεί να απορριφθεί η αίτηση επιχείρησης που παρέχει δημόσια υπηρεσία για επιστροφή των δαπανών που όντως πραγματοποιήσε για την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας. Επιπλέον, το Consiglio di Stato έκρινε ότι η CSTP είχε το δικαίωμα να λάβει αντιστάθμιση για ΥΔΥ, ακόμη και χωρίς να έχει προηγουμένως ζητήσει την κατάργησή τους.
- (14) Σύμφωνα με το Consiglio di Stato, το ακριβές ποσό της πρόσθετης αντιστάθμισης που οφειλόταν στη CSTP έπρεπε να υπολογιστεί από την περιφέρεια με βάση αξιόπιστα στοιχεία από τους λογαριασμούς της εταιρείας, από τα οποία να προκύπτει η διαφορά μεταξύ των δαπανών που αναλογούν στο τμήμα της δραστηριότητας της CSTP που αφορά την ΥΔΥ και των αντίστοιχων εσόδων. Ωστόσο, η περιφέρεια ισχυρίστηκε ότι δεν ήταν σε θέση να το πράξει, λόγω έλλειψης σαφών και αξιόπιστων δεδομένων.
- (15) Με την απόφαση αριθ. 8736/2010, της 13ης Δεκεμβρίου 2010, το Consiglio di Stato όρισε πραγματογνώμονα για την εκτέλεση αυτού του καθήκοντος. Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, ο πραγματογνώμονας δεν μπόρεσε να υπολογίσει το ποσό της αντιστάθμισης και χρειάστηκε η βοήθεια ενός ακόμη πραγματογνώμονα, που ορίστηκε από το Consiglio di Stato με την απόφαση αριθ. 5897/2011, της 7ης Νοεμβρίου 2011, για να υπολογιστεί το ακριβές ποσό της αντιστάθμισης με την εφαρμογή «επαγωγικής μεθόδου», όπως προέβλεπε η απόφαση αριθ. 3244/2011 του Consiglio di Stato, της 25ης Ιουλίου 2011. Βάσει των υπολογισμών αυτών, οι πραγματογνώμονες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η CSTP έλαβε ανεπαρκή αντιστάθμιση μόνο για το 1998, όπως προκύπτει από την εφαρμογή του τύπου που προβλέπεται στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 (υποχρεωτική τιμολόγηση). Οι πραγματογνώμονες δεν μπορούσαν να εφαρμόσουν επαγωγική μέθοδο για να υπολογίσουν την (ενδεχόμενη) ανεπαρκή αντιστάθμιση σύμφωνα με το άρθρο 10 του ίδιου κανονισμού (υποχρέωση λειτουργίας ή μεταφοράς), επειδή δεν διέθεταν αξιόπιστα δεδομένα και υπήρχε ο κίνδυνος να διπλασιαστεί, με την εφαρμογή της επαγωγικής μεθόδου, η αντιστάθμιση που υπολογίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 11. Επομένως, οι πραγματογνώμονες υπέθεσαν εμμέσως ότι είχε επιβληθεί στην CSTP υποχρεωτική τιμολόγηση.

⁽²⁾ Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1), οι εξουσίες της Επιτροπής για ανάκτηση της ενίσχυσης υπόκεινται σε δεκαετή προθεσμία παραγραφής, αρχής γενομένης από την ημέρα κατά την οποία η παράνομη ενίσχυση χορηγείται στον δικαιούχο είτε ως ατομική ενίσχυση είτε ως ενίσχυση βάσει ενός καθιερωμένου ενισχυτικού. Κάθε ενέργεια της Επιτροπής ή κράτους μέλους που ενεργεί κατόπιν αίτησης της Επιτροπής, σε σχέση με την παράνομη ενίσχυση, διακόπτει την περίοδο παραγραφής.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 1969, περί των ενεργειών των κρατών μελών που αφορούν τις υποχρεώσεις που είναι συνυφασμένες με την έννοια της δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών (ΕΕ L 156 της 28.6.1969, σ. 1).

⁽⁴⁾ Το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 ορίζει ότι: «Οι επιχειρήσεις μεταφορών πρέπει να υποβάλλουν αιτήσεις στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, για την ολική ή μερική κατάργηση οποιασδήποτε υποχρέωσης δημοσίας υπηρεσίας όταν αυτή η υποχρέωση συνεπάγεται οικονομικά μειονεκτήματα για τις επιχειρήσεις αυτές». Στο άρθρο 6 παράγραφος 3 αναφέρονται τα εξής: «Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών πρέπει να λαμβάνουν αποφάσεις εντός έτους από την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως, όσον αφορά τις υποχρεώσεις λειτουργίας και μεταφοράς, και εντός έξι μηνών, όσον αφορά την υποχρεωτική τιμολόγηση. Το δικαίωμα αντιστάθμισης γεννάται κατά την ημερομηνία λήψεως της αποφάσεως από τις αρμόδιες αρχές [...]».

- (16) Ως εκ τούτου, το Consiglio di Stato εξέδωσε την απόφαση αριθ. 5649/2012, της 7ης Νοεμβρίου 2012, με την οποία υποχρέωνε την περιφέρεια να καταβάλει στην CSTP, έως τις 7 Δεκεμβρίου 2012, το ποσό των 4 951 838 ευρώ, που αντιπροσώπευε το ποσό της ανεπαρκούς αντιστάθμισης την οποία έλαβε η CSTP το 1998. Η περιφέρεια κατέβαλε το ποσό αυτό στην CSTP στις 21 Δεκεμβρίου 2012.
- (17) Η καταβολή αυτής της πρόσθετης αντιστάθμισης στην CSTP από την πλευρά της περιφέρειας, δυνάμει της απόφασης αριθ. 5649/2012, συνιστά το μη κοινοποιηθέν μέτρο και το αντικείμενο της παρούσας απόφασης.

2.3. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ/ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΙΤΑΛΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

- (18) Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, η CSTP, όπως και άλλοι πάροχοι υπηρεσιών περιφερειακών μεταφορών με λεωφορείο, δραστηριοποιούνταν με βάση προσωρινές άδειες (παραχωρήσεις) οι οποίες έπρεπε να ανανεώνονται σε ετήσια βάση μετά από αίτημα της διαχειρίστριας εταιρείας. Οι παραχωρήσεις αυτές χορηγούνταν στην εταιρεία το αποκλειστικό δικαίωμα να παρέχει τις εν λόγω υπηρεσίες.
- (19) Οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν επίσης ότι η CSTP ζήτησε από την περιφέρεια να χορηγήσει παραχωρήσεις για την παροχή υπηρεσιών στα εν λόγω δρομολόγια για κάθε έτος της υπό εξέταση περιόδου και ότι οι παραχωρήσεις αυτές όριζαν πάντα ότι οι υπηρεσίες παρέχονταν εξ ολοκλήρου με κίνδυνο των υπόψη επιχειρήσεων και, ειδικότερα, «χωρίς η παροχή της υπηρεσίας να συνεπάγεται το δικαίωμα σε οποιαδήποτε ενίσχυση ή αντιστάθμιση». Οι ιταλικές αρχές διαβίβασαν αντίγραφο υποδείγματος σύμβασης παραχώρησης του 1973, υποστηρίζοντας ότι ήταν όμοια με εκείνη που χρησιμοποιήθηκε με την CSTP για την υπό εξέταση περίοδο. Ωστόσο, οι ιταλικές αρχές δεν έχουν παράσχει καμία σύμβαση παραχώρησης που να έχει όντως συναφθεί με την CSTP κατά την υπό εξέταση περίοδο.
- (20) Οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν ότι, δυνάμει των εν λόγω παραχωρήσεων, η CSTP ήταν ελεύθερη να προτείνει την αντικατάσταση των τρόπων μεταφοράς που έπρεπε να χρησιμοποιηθούν ή να ζητήσει την ολική ή μερική κατάργηση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, εφόσον οι υποχρεώσεις αυτές συνεπάγονταν οικονομικό μειονέκτημα για την ίδια, αλλά η εταιρεία δεν άσκησε ποτέ το δικαίωμα αυτό. Επιπλέον, οι ιταλικές αρχές ισχυρίζονται ότι η εταιρεία δεν κοινοποίησε ποτέ στην περιφέρεια το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις συνεπάγονταν οικονομικά μειονεκτήματα ή ότι παρείχε υπηρεσίες τις οποίες δεν θα εκτελούσε αν δεν ήταν υποχρεωμένη να το πράξει στο πλαίσιο ΥΔΥ. Τέλος, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, η CSTP ουδέποτε ζήτησε την κατάργηση των ΥΔΥ, όπως υποτίθεται ότι προβλέπεται από το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69.
- (21) Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, οι δημόσιες επιδοτήσεις που χορηγήθηκαν στην CSTP στο παρελθόν βασίζονταν στη μεθοδολογία του τυποποιημένου κόστους, που προέβλεπε τη χρήση των παραμέτρων οι οποίες θεσπίστηκαν με τον περιφερειακό νόμο αριθ. 16/1983⁽⁵⁾, όπως ο αριθμός των χιλιομέτρων που έχουν ανατεθεί σε σχέση με τον αριθμό των χιλιομέτρων που έχουν πράγματι διανυθεί, ο αριθμός των εργαζομένων και των λεωφορείων, που διαφοροποιούνταν ανάλογα με το είδος της παρεχόμενης υπηρεσίας (σε αστική, ορεινή ή λοφώδη περιοχή), η νομική και οικονομική αντιμετώπιση του προσωπικού, το μέγεθος της επιχείρησης και το κόστος των λεωφορείων.
- (22) Οι ιταλικές αρχές διατηρούν επίσης αμφιβολίες για το κατά πόσον η CSTP έχει αποδείξει ότι εκπλήρωσε τις ΥΔΥ με αποτελεσματικό και ορθό τρόπο, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, και υποστηρίζουν ότι η CSTP δεν διέθετε σύστημα διαχωρισμού των λογαριασμών όπως προβλέπεται, μεταξύ άλλων, από το άρθρο 1 παράγραφος 5 του ίδιου κανονισμού.

2.4. ΠΟΣΟ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ

- (23) Όπως εξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 15, το Consiglio di Stato όρισε δύο πραγματογνώμονες για να υπολογίσουν την πρόσθετη αντιστάθμιση που όφειλε η περιφέρεια στην CSTP, σύμφωνα με τα άρθρα 6, 10 και 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Αμφότεροι οι πραγματογνώμονες υπέβαλαν τις εκδόσεις τους στις 27 Σεπτεμβρίου 2012, αλλά μόνον ο δεύτερος πραγματογνώμονας μπόρεσε να υπολογίσει την πρόσθετη αντιστάθμιση που η περιφέρεια όφειλε στην CSTP.
- (24) Όσον αφορά την υποχρέωση λειτουργίας ή μεταφοράς που προβλέπεται στο άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, οι πραγματογνώμονες αναφέρουν επανειλημμένα στην έκθεσή ότι οι αιτήσεις της CSTP για πρόσθετη αντιστάθμιση δεν συνοδεύονταν από επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για τον ακριβή υπολογισμό του ποσού. Επιπλέον, τα μέρη (δηλαδή η CSTP και η περιφέρεια) υπέβαλαν στοιχεία που δεν συμφωνούσαν μεταξύ τους ή δεν ήταν αρκετά ακριβή, καθώς παρείχαν μόνο κατά προσέγγιση εκτίμηση. Ως εκ τούτου, στην έκθεσή, οι πραγματογνώμονες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα μέρη προσκόμισαν ανεπαρκή αποδεικτικά στοιχεία για την εκτίμηση του οικονομικού μειονεκτήματος των λεωφορειακών γραμμών, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη οποιαδήποτε αξιόπιστη εκτίμηση ως προς αυτό, παρά την εφαρμογή της «επαγωγικής μεθόδου» που προβλέπεται από το Consiglio di Stato. Οι πραγματογνώμονες καταλήγουν επομένως στο συμπέρασμα ότι η πρόσθετη αντιστάθμιση για την υποχρέωση λειτουργίας ή μεταφοράς, που υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69⁽⁶⁾, θα πρέπει να είναι μηδενική.

⁽⁵⁾ Legge Regionale 25 gennaio 1983, n. 16 Interventi regionali in materia di servizi di trasporto pubblico locale per viaggiatori (Περιφερειακός νόμος αριθ. 16, της 25ης Ιανουαρίου 1983, «Περιφερειακά μέτρα για τις υπηρεσίες δημόσιων τοπικών μεταφορών επιβατών»), που διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση: http://jtest.ittig.cnr.it:8080/cocoon/regioneCampania/xhtml?css=4&doc=/db/nir/RegioneCampania/1983/urn_nir_regione.campania_legge_1983-01-25n16&datafine=19830205

⁽⁶⁾ Το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 προβλέπει ότι το ποσό της αντιστάθμισης που συνδέεται με την υποχρέωση παροχής υπηρεσιών μεταφοράς καθορίζεται με βάση τη διαφορά μεταξύ της μείωσης των εσόδων της επιχείρησης και της μείωσης του κόστους που προκύπτει από την κατάργηση της αντίστοιχης υποχρέωσης κατά την υπό εξέταση περίοδο.

- (25) Όσον αφορά την πρόσθετη αντιστάθμιση για την υποχρεωτική τιμολόγηση του άρθρου 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, οι πραγματογνώμονες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι δεν είναι δυνατό να υπολογιστεί κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2 της εν λόγω διάταξης, δεδομένου ότι τα μέρη ουδέποτε όρισαν την κατάσταση της αγοράς και, κατά συνέπεια, το ποσό της αντιστάθμισης θα πρέπει να υπολογιστεί κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1 της εν λόγω διάταξης. Οι πραγματογνώμονες αναγνωρίζουν, ωστόσο, ότι η αντιστάθμιση δεν είναι δυνατό να υπολογιστεί ούτε κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1, λόγω ελλιών ή μη αξιόπιστων στοιχείων. Ως εκ τούτου, εφαρμόστηκε η «επαγωγική μέθοδος» που προβλέπεται από το Consiglio di Stato, η οποία περιλαμβάνει τη χρήση της έννοιας του «τυποποιημένου κόστους», με βάση το «τυποποιημένο μοναδιαίο κόστος» και τον αριθμό των χιλιομέτρων που καλύπτονται από τη σύμβαση παραχώρησης, προκειμένου να υπολογιστεί αν η CSTP έλαβε ανεπαρκή αντιστάθμιση κατά την υπό εξέταση περίοδο για την υποχρεωτική τιμολόγηση που της επιβλήθηκε.
- (26) Σε αυτήν τη βάση, οι πραγματογνώμονες υπολόγισαν το ποσό της πρόσθετης αντιστάθμισης σύμφωνα με τον τύπο του άρθρου 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, υποθέτοντας ότι, κατά την υπό εξέταση περίοδο, επιβλήθηκε υποχρεωτική τιμολόγηση στην CSTP, όπως συνοψίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
A) Έσοδα που οφείλονται σε εμπορική διαχείριση	40 303 387,71	42 312 390,51	41 174 023,85	42 399 523,59	42 010 059,97	42 010 059,97
B) Πραγματικά έσοδα που οφείλονται στη διαχείριση στην παρούσα υπόθεση	9 484 545,48	8 705 924,03	8 577 234,29	9 254 374,76	9 447 735,00	9 430 225,00
Γ) Επιδότησεις που έχουν ήδη καταβληθεί	34 106 026,86	29 935 681,81	34 124 760,15	35 199 742,20	33 496 192,00	33 869 048,00
A-(B+Γ)	- 3 287 184,64	3 670 784,68	- 1 527 970,59	- 2 054 593,37	- 933 867,03	- 1 289 213,03
A-(B+Γ)		3 670 784,68				

- (27) Από τους υπολογισμούς αυτούς προκύπτει ότι η CSTP θα μπορούσε να υποστηρίξει ότι έλαβε ανεπαρκή αντιστάθμιση μόνο για το 1998, λόγω της εικαζόμενης υποχρεωτικής τιμολόγησης που της επιβλήθηκε. Το ποσό της ανεπαρκούς αντιστάθμισης ανέρχεται σε 3 670 784,68 ευρώ, στο οποίο προστίθενται οι νόμιμοι τόκοι ύψους 1 281 053,57 ευρώ, με αποτέλεσμα η πρόσθετη αντιστάθμιση να ανέρχεται σε 4 951 838,25 ευρώ. Το Consiglio di Stato διέταξε την περιφέρεια να καταβάλει το ποσό αυτό στην CSTP, πράγμα που η περιφέρεια όντως έπραξε στις 21 Δεκεμβρίου 2012.

2.5. ΛΟΓΟΙ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- (28) Όπως προκύπτει από την απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή διατηρούσε πλήθος αμφιβολιών όσον αφορά τη συμβατότητα του μέτρου με την εσωτερική αγορά.
- (29) Πρώτον, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες για το κατά πόσον πληρούνταν οι τέσσερις προϋποθέσεις που όρισε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΔΕΕ») στην απόφαση *Altmark* ⁽⁷⁾.
- (30) Δεύτερον, η Επιτροπή διατηρούσε αμφιβολίες σχετικά με την απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Για να διαπιστωθεί αν, στην παρούσα υπόθεση, το άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 απαλλάσσει όντως τις ιταλικές αρχές από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης, είναι συνεπώς αναγκαίο να προσδιοριστεί, πρώτον, αν η περιφέρεια είχε πράγματι επιβάλει μονομερώς υποχρέωση δημόσιας

⁽⁷⁾ Υπόθεση C-280/00, *Altmark Trans GmbH και Regierungspräsidium Magdeburg κατά Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, EU. C.2003:415.

υπηρεσίας στην CSTP και, δεύτερον, αν η αναγνωρισθείσα αντιστάθμιση για την εν λόγω υποχρέωση συνάδει με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Η Επιτροπή δεν μπόρεσε να καταλήξει σε συμπέρασμα σχετικά με το ερώτημα κατά πόσον η αντιστάθμιση προς την CSTP πληρούσε τις προϋποθέσεις αυτές.

- (31) Τρίτον, η Επιτροπή είχε αμφιβολίες για την ενδεχόμενη συμβατότητα του μέτρου κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁸⁾. Εάν επιβεβαιωνόταν ότι δεν πληρούνταν τουλάχιστον μία από τις προϋποθέσεις απαλλαγής από την κοινοποίηση οι οποίες προβλέπονται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και ότι θα ήταν αναγκαία η διενέργεια αξιολόγησης κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007, η Επιτροπή θα αμφισβητούσε την τήρηση των προϋποθέσεων του εν λόγω κανονισμού στη συγκεκριμένη περίπτωση.

3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

- (32) Οι ιταλικές αρχές δεν υπέβαλαν παρατηρήσεις σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας σε εθνικό επίπεδο. Μόνο η περιφέρεια της Καμπανίας έχει υποβάλει παρατηρήσεις.
- (33) Πρώτον, η περιφέρεια επισήμανε ότι η CSTP δεν προσκόμισε στοιχεία που να αποδεικνύουν την ύπαρξη κατάλληλου λογιστικού διαχωρισμού.
- (34) Ως εκ τούτου, η περιφέρεια επιβεβαίωσε εκ νέου ότι, κατά την υπό εξέταση περίοδο, δεν διαπιστώθηκε μονομερής επιβολή υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας. Αντιθέτως, η εταιρεία, σύμφωνα με τους κανόνες που ίσχυαν τότε, ζητούσε κάθε χρόνο την ανανέωση της παραχώρησης υπηρεσιών· επομένως, καμία πράξη παραχώρησης δεν είχε ως αποτέλεσμα τη μονομερή επιβολή ΥΔΥ. Επιπλέον, για να συμμορφωθεί με την απόφαση, η περιφέρεια ζήτησε κατ' επανάληψη από την CSTP να παράσχει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις πράξεις ή τις συμβάσεις με τις οποίες, σύμφωνα με την εταιρεία, επιβλήθηκαν ΥΔΥ, χωρίς ωστόσο να λάβει καμία απάντηση, όπως προκύπτει από τις πληροφορίες που διαβιβάστηκαν. Επίσης, η CSTP δεν έχει παράσχει στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι είχε ζητήσει από την περιφέρεια να τροποποιήσει τους όρους των συμβάσεων παραχώρησης όσον αφορά τα δρομολόγια, τα ωράρια και τα κόμιστρα, ούτε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η περιφέρεια είχε απορρίψει τέτοιου είδους αιτήσεις. Όσον αφορά τα ανώτατα όρια κομίστρου, η περιφέρεια παρατήρησε ότι η τιμολόγηση που επέβαλαν οι συμβάσεις παραχώρησης ενέπιπτε στο πλαίσιο των γενικών μέτρων της πολιτικής τιμών που εφαρμόζαν όλες οι επιχειρήσεις του κλάδου.

4. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

- (35) Ο μοναδικός τρίτος που υπέβαλε παρατηρήσεις ως απάντηση στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ήταν η CSTP, η δικαιούχος του μέτρου. Στις δηλώσεις της, η CSTP εκφράζει τη διαφωνία της με τις προκαταρκτικές θέσεις που έλαβε η Επιτροπή στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας.
- (36) Πρώτον, η CSTP υποστηρίζει ότι η περιφέρεια, κατά την υπό εξέταση περίοδο, της είχε επιβάλει μονομερώς ΥΔΥ. Προς επίρρωση του ισχυρισμού αυτού, η CSTP υποστηρίζει ότι οι εν λόγω ΥΔΥ δεν είχαν καθοριστεί με το έγγραφο της σύμβασης παραχώρησης, δεδομένου ότι δεν υπήρχε τέτοιου είδους έγγραφο, αλλά ήταν αποκλειστικά απόρροια εσωτερικών πράξεων της περιφέρειας που προέβλεπαν την οργάνωση της επιχείρησης και καθόριζαν την αντιστάθμιση με τη μεθοδολογία του λεγόμενου «τυποποιημένου κόστους». Η CSTP εξήγησε ότι η Ιταλία είχε ρυθμίσει κανονιστικά τις ΥΔΥ με τον νόμο αριθ. 151/81, τον περιφερειακό νόμο αριθ. 16/83, τον νόμο αριθ. 59/97 άρθρο 4 και το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 422/97. Η περιφέρεια ανέθεσε τις ΥΔΥ στην CSTP με πράξη παραχώρησης του 1972/1973, η οποία παρατεινόταν κάθε χρόνο έως το 2003. Το γεγονός ότι, κατά την υπό εξέταση περίοδο, είχαν επιβληθεί στην CSTP υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας —π.χ., όσον αφορά τα κόμιστρα, τις διαδρομές, τις στάσεις και τα ωράρια— μπορεί να προκύψει, σύμφωνα με τις παρασχεθείσες πληροφορίες, από τα ακόλουθα έγγραφα:

- τη «σύμβαση-γέφυρα για την παροχή υπηρεσιών», που υπογράφηκε από την CSTP και την περιφέρεια για το έτος 2003, σύμφωνα με το άρθρο 46 του περιφερειακού νόμου αριθ. 3/02, και η οποία παρέτεινε και αντικατέστησε τις υφιστάμενες παραχωρήσεις·
- την απόφαση αριθ. 4873 του περιφερειακού συμβουλίου, της 30ής Δεκεμβρίου 1999, με την οποία η CSTP εξουσιοδοτήθηκε να τροποποιήσει το δρομολόγιο της γραμμής κατόπιν αιτήματος της ίδιας της εταιρείας και άλλων υπογραφόντων·
- την απόφαση αριθ. 327 της περιφερειακής κυβέρνησης, της 4ης Μαΐου 2000, με την οποία παρατάθηκε η αναστολή της αύξησης του κόστους των καρτών απεριόριστων διαδρομών για τις περιφερειακές υπηρεσίες μεταφοράς με λεωφορεία·
- το υπόμνημα 5171/2000, με το οποίο κοινοποιήθηκαν οι διαφορετικές μέθοδοι υπολογισμού των τιμών όσον αφορά τις κανονικές κάρτες απεριόριστων διαδρομών και τις κάρτες για τα λεγόμενα «εργατικά δρομολόγια» (*linee operaie*)·

⁽⁸⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, για τις δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70 (ΕΕ L 315 της 3.12.2007, σ. 1).

- το διάταγμα αριθ. 1609/2001 του υπουργού Μεταφορών της περιφέρειας σχετικά με τη μετάβαση από τη λίρα στο ευρώ, το οποίο υπενθύμιζε στους παραχωρησιούχους την απαγόρευση εφαρμογής καταχρηστικών αυξήσεων, που αποτελούσε παραχωρησιακή/συμβατική υποχρέωση.
- (37) Τέλος, η CSTP υποστήριξε ότι, επειδή η περιφέρεια είχε επανειλημμένα μειώσει το ποσό του τυποποιημένου κόστους, εφαρμόζοντας το κατά τρόπο ανομοιογενή στις διάφορες γραμμές και παραχωρήσεις, κάποιοι φορείς εκμετάλλευσης είχαν αποφασίσει να αναστείλουν τη λειτουργία ορισμένων συστηματικά ζημιολογικών γραμμών. Ωστόσο, η περιφέρεια φέρεται να απάντησε ότι οι φορείς εκμετάλλευσης ήταν υποχρεωμένοι να διασφαλίσουν τη λειτουργία —που προβλέπεται από τις ΥΔΥ— και ότι, σε περίπτωση αναστολής λειτουργίας των γραμμών, θα προέβαινε σε καταγγελία σε βάρος τους για διακοπή δημόσιας υπηρεσίας. Σύμφωνα με την CSTP, αυτό αποδεικνύει ότι η εταιρεία υπόκειτο σε ΥΔΥ. Παρ' όλα αυτά, η CSTP δεν υπέβαλε αποδεικτικά στοιχεία προς επίρρωση του ισχυρισμού αυτού.
- (38) Δεύτερον, η CSTP υποστήριξε ότι, επειδή λειτουργούσε αποκλειστικά ως πάροχος υπηρεσιών δημόσιων τοπικών μεταφορών, χωρίς να ασκεί άλλες εμπορικές δραστηριότητες, δεν είχε την υποχρέωση να τηρεί χωριστή λογιστική. Η CSTP εξήγησε ότι η ισχύουσα νομοθεσία προέβλεπε απλώς ότι τα λογιστικά δεδομένα για τις δραστηριότητες δημόσιων μεταφορών που υπόκειντο σε ΥΔΥ υποβάλλονταν χωριστά από εκείνα που αφορούσαν τις άλλες δραστηριότητες της επιχείρησης και δεν απαιτούνταν περαιτέρω λογιστικές αναλύσεις όπου να εμφανίζονται χωριστά τα έσοδα και τα έξοδα κάθε γραμμής. Η CSTP αποτελεί εξολοκλήρου κρατική εταιρεία της οποίας η μόνη αποστολή κατά την υπό εξέταση περίοδο, όπως και σήμερα, ήταν η παροχή υπηρεσιών δημόσιων μεταφορών στο πλαίσιο ΥΔΥ. Κατά συνέπεια, οι λογαριασμοί της εταιρείας περιλάμβαναν αποκλειστικά τα στοιχεία σχετικά με τις δραστηριότητες που εκτελούνταν στο πλαίσιο ΥΔΥ, για τον προφανή και ουσιαστικό λόγο ότι —εξαιρουμένων των υπηρεσιών μίσθωσης που παρασχέθηκαν το 1998 και που εμφανίζονται χωριστά στους λογαριασμούς της εταιρείας— η εταιρεία δεν άσκησε καμία άλλη μορφή επιχειρηματικής δραστηριότητας κατά την υπό εξέταση περίοδο. Η CSTP πρόσθεσε ότι η περιφέρεια δεν αμφισβήτησε ποτέ την αξιοπιστία των λογιστικών δεδομένων· αντιθέτως, τα χρησιμοποίησε ορθά, ως βάση για τον υπολογισμό και την καταβολή των ετήσιων επιδοτήσεων.
- (39) Τρίτον, αφού υπενθύμισε την τελεσίδικη απόφαση του Consiglio di Stato, η CSTP αμφισβήτησε τα τρία επιχειρήματα που προέβαλε η περιφέρεια:
- ο υπολογισμός δεν βασίστηκε σε αναλυτική λογιστική με χωριστά κέντρα κόστους, η οποία θα επέτρεπε τη διάκριση των δραστηριοτήτων που υπόκεινται στις ΥΔΥ·
- ελλείπει λογιστικών δεδομένων που να επιτρέπουν τον προσδιορισμό των συγκεκριμένων στοιχείων τα οποία πρέπει να υπολογιστούν σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, ο υπολογισμός πραγματοποιήθηκε επαγωγικά, με μεθοδολογικό σύστημα που χαρακτηρίστηκε από την περιφέρεια ως «ασαφές και αδικαιολόγητο»·
- στον υπολογισμό δεν λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι η διαχείριση της CSTP δεν βασιζόταν στους κανόνες αποδοτικότητας του άρθρου 12 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, όπως προκύπτει από τη σύγκριση μεταξύ των δεδομένων σχετικά με τις δραστηριότητές της και των δεδομένων σχετικά με τις δραστηριότητες μιας άλλης επιχείρησης τοπικών μεταφορών, της SITA SpA.
- (40) Η CSTP θεωρεί ότι τα λογιστικά έγγραφα που παρασχέθηκαν δεν μπορούν να θεωρηθούν ακατάλληλα για τη στήριξη της αίτησης αντιστάθμισης απλώς και μόνο επειδή επρόκειτο για ετήσιους ισολογισμούς και «έντυπα Ε»⁽⁹⁾ (ήτοι έγγραφα βάσει των λογαριασμών της εταιρείας που περιλαμβάνουν τις αναγκαίες πληροφορίες για τον ετήσιο υπολογισμό της δημόσιας επιδότησης), που δεν συνοδεύονται από πλήρη αντίγραφα των σχετικών λογιστικών και διοικητικών πράξεων (ημερολόγιο, καθολικά, εισπρακτέα και πληρωτέα τιμολόγια, αποκόμματα εισιτηρίων κ.λπ.). Σύμφωνα με την CSTP, το επιχειρήμα αυτό μπορεί εύκολα να απορριφθεί, αφού διαπιστώνεται ότι, στο παρελθόν, η περιφέρεια είχε αποδεχθεί τα ίδια δεδομένα, θεωρώντας τα αξιόπιστα. Επιπλέον, δεδομένου ότι έληξαν οι υποχρεώσεις πλήρους φύλαξης των λογιστικών και διοικητικών εγγράφων για την υπό εξέταση περίοδο, είναι αντικειμενικά δύσκολο να απαιτηθούν αντίγραφα. Ως εκ τούτου, είναι απολύτως θεμιτός ο υπολογισμός του ποσού που οφείλεται ως αντιστάθμιση με τη χρήση επαγωγικής μεθόδου, όπως προβλέπεται από το Consiglio di Stato. Τέλος, οι ισολογισμοί έχουν πιστοποιηθεί δεόντως και ποτέ δεν αμφισβητήθηκαν η ορθότητα και η ακρίβειά τους. Εν κατακλείδι, οι λογαριασμοί που υποβλήθηκαν από την CSTP είναι ασφαλώς κατάλληλοι και επιτρέπουν τον υπολογισμό των αντισταθμίσεων σε πλήρη συμμόρφωση με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69.
- (41) Όσον αφορά την ορθότητα της μεθόδου υπολογισμού και τη συνέπειά της με το δίκαιο της Ένωσης, η CSTP θεωρεί ότι πρέπει να λάβει αντιστάθμιση για τα μειονεκτήματα που προέκυψαν λόγω της επιβολής ΥΔΥ, ειδικότερα για τη διαφορά μεταξύ χαμηλότερων εσόδων και υψηλότερων δαπανών. Για τον προσδιορισμό του ύψους των χαμηλότερων εσόδων βάσει αξιόπιστων στοιχείων, η CSTP αναφέρθηκε καταρχάς στα πραγματικά ετήσια λειτουργικά έσοδα, που αντιστοιχούν στο γινόμενο του πραγματικού αριθμού μονάδων μεταφοράς επί του κομίστρου που επιβάλλεται. Στη συνέχεια, η CSTP προσδιόρισε το ποσό που πρέπει να αφαιρεθεί, σύμφωνα με τους κανόνες της Ένωσης, σε σχέση με τα έσοδα που είναι αναγκαία για να είναι δυνατή τουλάχιστον η ισοσκελίση των πραγματικών δαπανών που προκύπτουν από τους ετήσιους ισολογισμούς. Το ποσό των ετήσιων λειτουργικών εσόδων συμπίπτει με τα πραγματικά έσοδα της εταιρείας από τη

⁽⁹⁾ Τα «έντυπα Ε» είναι έγγραφα που βασίζονται στους λογαριασμούς της επιχείρησης και περιλαμβάνουν τα αναγκαία στοιχεία για τον ετήσιο υπολογισμό της δημόσιας επιδότησης.

δραστηριότητα που υπόκειται στην υποχρεωτική τιμολόγηση, η οποία είναι η μόνη δραστηριότητα της CSTP. Τα δεδομένα σχετικά με τα έσοδα προέρχονται από τους ετήσιους ισολογισμούς της CSTP και από τα «έντυπα Ε» που αποστέλλονται κάθε έτος στην περιφέρεια, η οποία ουδέποτε αμφισβήτησε την αξιοπιστία τους. Ως εκ τούτου, δεν είναι ουσιαστικά αναγκαίο να αναλυθούν τα ποσά αυτά στα επιμέρους στοιχεία τους. Όσον αφορά το ποσό που πρέπει να αφαιρεθεί, η CSTP ισχυρίστηκε ότι χρησιμοποίησε κριτήριο πλήρως συμβατό με τις οδηγίες του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, που επέτρεπε τη χρήση του κομίστρου που θα εφάρμοζε η εταιρεία στο πλαίσιο εμπορικής διαχείρισης, με το οποίο είναι δυνατή η κάλυψη του πραγματικού κόστους. Ως προς τη διαφορά μεταξύ, αφενός, του κόστους που θα επωμιζόταν η επιχείρηση αν εφάρμοζε το πλέον ευνοϊκό κόμιστρο ή αν λειτουργούσε στο πλαίσιο εμπορικής διαχείρισης και, αφετέρου, του κόστους που όντως επωμιίστηκε, η CSTP θεωρεί ότι ο υπολογισμός της είναι απολύτως συνεπής με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, δεδομένου ότι επιτρέπει να υπολογιστεί το χαμηλότερο κόστος για την επιχείρηση που υπόκειται σε ΥΔΥ σε σχέση με το ποσό των περιφερειακών επιδοτήσεων που εισπράχθηκαν για την κάλυψη του λειτουργικού κόστους. Τέλος, η CSTP υπενθυμίζει ότι τα άρθρα 10 και 11 του εν λόγω κανονισμού θεσπίζουν αμφότερα το δικαίωμα των επιχειρήσεων δημόσιων μεταφορών που υπόκεινται σε ΥΔΥ να λαμβάνουν αντιστάθμιση για όλες τις αρνητικές επιπτώσεις που απορρέουν από τις υποχρεώσεις τους.

- (42) Τέταρτον, όσον αφορά την εκτίμηση των κρατικών ενισχύσεων στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η CSTP ισχυρίστηκε ότι, κατά την υπό εξέταση περίοδο, η αγορά των δημόσιων μεταφορών στην Ιταλία δεν ήταν ανοικτή στον ανταγωνισμό από επιχειρήσεις με έδρα σε άλλα κράτη μέλη και, επομένως, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρξαν επιπτώσεις στις συναλλαγές ούτε στρέβλωση του ανταγωνισμού. Ομοίως, αν λάβουμε υπόψη την τρέχουσα οργάνωση των υπηρεσιών δημόσιων τοπικών μεταφορών, με βάση τη μονομερή παραχώρηση αποκλειστικής εκμετάλλευσης ορισμένων δρομολογίων, η αντιστάθμιση δεν ήταν ικανή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό. Επιπλέον, δεδομένου ότι το τυποποιημένο κόστος/km επιβλήθηκε από την περιφέρεια και έγινε αποδεκτό από την παραχωρησιούχο σε συνδυασμό με τις άλλες ΥΔΥ, δεν υφίσταται κανένα πλεονέκτημα. Η υποχρεωτική τιμολόγηση, σε αντίθεση με τις υποχρεώσεις λειτουργίας και μεταφοράς, δεν επηρεάζεται από ενδεχόμενες διαφοροποιήσεις των μεταφορικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Ως εκ τούτου, η CSTP θεωρεί ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν συντρέχουν τουλάχιστον τρεις από τις προϋποθέσεις που έχει ορίσει το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον προσδιορισμό των κρατικών ενισχύσεων.
- (43) Η CSTP είναι της άποψης ότι η συμβατότητα της αντιστάθμισης έπρεπε να εξεταστεί με βάση τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και όχι με βάση τις διατάξεις περί κρατικών ενισχύσεων που περιλαμβάνονται στη Συνθήκη.
- (44) Όσον αφορά την απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, η CSTP υποστηρίζει ότι, επειδή η περιφέρεια επέβαλε μονομερώς την υποχρεωτική τιμολόγηση και επειδή τα ποσά δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο ΥΔΥ βάσει σύμβασης παροχής υπηρεσιών, αλλά απορρέουν από την ορθή εφαρμογή του υπολογισμού που προβλέπεται στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 στο πλαίσιο παραχώρησης, η πληρωμή που πραγματοποιήθηκε ως αντιστάθμιση απαλλασσόταν από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 17 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού.

5. ΣΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥ

- (45) Οι ιταλικές αρχές δεν διαβίβασαν σχόλια σχετικά με τις παρατηρήσεις της CSTP.

6. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

6.1. ΥΠΑΡΞΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (46) Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».
- (47) Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ένα μέτρο στήριξης συνιστά ενίσχυση εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- το πλεονέκτημα πρέπει να χορηγείται από το κράτος ή από κρατικούς πόρους·
 - το μέτρο πρέπει να παρέχει επιλεκτικό πλεονέκτημα, διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής·
 - το μέτρο νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό· και
 - επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

6.1.1. Κρατικοί πόροι και καταλογισμός στο κράτος

- (48) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η απόφαση του Consiglio di Stato υποχρεώνει την περιφέρεια να καταβάλει πρόσθετη αντιστάθμιση στην CSTP για την παροχή τακτικών υπηρεσιών μεταφοράς με λεωφορεία κατά την υπό εξέταση περίοδο στα δρομολόγια υπό την αρμοδιότητα της περιφέρειας. Οι πραγματοποιώμενες που ορίστηκαν από το Consiglio di Stato

υπολόγισαν ότι υφίσταται οικονομικό μειονέκτημα για την CSTP υπό μορφή ανεπαρκούς αντιστάθμισης ύψους 4 951 838 ευρώ, μόνο για το 1998, λόγω της εικαζόμενης υποχρεωτικής τιμολόγησης που της επιβλήθηκε. Στις 21 Δεκεμβρίου 2012 η περιφέρεια πράγματι κατέβαλε το ποσό αυτό στην CSTP για να συμμορφωθεί με την ανωτέρω απόφαση.

- (49) Το γεγονός ότι η περιφέρεια υποχρεώθηκε από εθνικό δικαστήριο να καταβάλει αντιστάθμιση σε επιχείρηση δεν καθιστά την περιφέρεια που συμμορφώθηκε με την απόφαση μη υπεύθυνη, δεδομένου ότι τα εθνικά δικαστήρια του εκάστοτε κράτους, ως κρατικοί φορείς, δεσμεύονται από υποχρέωση ελκρινούς συνεργασίας ⁽¹⁰⁾.
- (50) Κατά συνέπεια, το μέτρο πρέπει να καταλογιστεί στο κράτος και οι πόροι που χρησιμοποιήθηκαν για την καταβολή της εν λόγω αντιστάθμισης είναι κρατικοί πόροι.

6.1.2. Επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα

- (51) Η Επιτροπή επισημαίνει καταρχάς ότι η CSTP ασκεί οικονομική δραστηριότητα και, συγκεκριμένα, δραστηριότητα μεταφοράς επιβατών έναντι αντιτίμου. Συνεπώς, η CSTP πρέπει να θεωρηθεί «επιχείρηση» κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης.
- (52) Η χορήγηση του μέτρου θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί επιλεκτική, καθώς αποκομίζει πλεονέκτημα μόνο η CSTP.
- (53) Όσον αφορά τη χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος, από την απόφαση *Altmark* συνάγεται ότι η αντιστάθμιση που χορηγείται από το κράτος ή μέσω κρατικών πόρων ως άμεση αντιστάθμιση αποτελούσα την αντιπαροχή έναντι παρεχομένων εκ μέρους των δικαιούχων επιχειρήσεων υπηρεσιών προς εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας δεν παρέχει πλεονέκτημα υπέρ των εν λόγω επιχειρήσεων και, συνεπώς, δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται σωρευτικά τέσσερα κριτήρια ⁽¹¹⁾:
- πρώτον, η δικαιούχος επιχείρηση είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, ενώ οι υποχρεώσεις αυτές είναι σαφώς καθορισμένες·
 - δεύτερον, οι παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να έχουν προσδιοριστεί προηγουμένως αντικειμενικά και με διαφάνεια·
 - τρίτον, η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των δαπανών που πραγματοποιούνται για την εκπλήρωση υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων και ενός εύλογου κέρδους σχετικού με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών·
 - τέταρτον, όταν η επιλογή της επιχείρησης στην οποία πρόκειται να ανατεθεί η εκπλήρωση ΥΔΥ δεν πραγματοποιείται στο πλαίσιο διαδικασίας σύμβασης δημόσιας σύμβασης, το επίπεδο της απαραίτητης αντιστάθμισης πρέπει να καθορίζεται βάσει ανάλυσης των δαπανών στις οποίες θα προέβαινε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη με μεταφορικά μέσα προς ικανοποίηση των απαιτήσεων σχετικά με την παροχή δημόσιας υπηρεσίας προκειμένου να εκπληρώσει τις ως άνω υποχρεώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα και ένα εύλογο κέρδος από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών.
- (54) Η απόφαση *Altmark* απαιτεί να πληρούνται σωρευτικά και τα τέσσερα κριτήρια για να αποκλειστεί η ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος όταν οι επιχειρήσεις λαμβάνουν αντιστάθμιση για ΥΔΥ που τους επιβάλλονται.
- (55) Η Επιτροπή επισημαίνει καταρχάς ότι ούτε οι ιταλικές αρχές ούτε η CSTP ήταν σε θέση να προσκομίσουν πράξη ανάθεσης για την υπό εξέταση περίοδο και ότι, όπως περιγράφεται αναλυτικότερα στην ενότητα 6.2 υποενότητα i), η CSTP δεν ήταν σε θέση να διευκρινίσει τις υποχρεώσεις που της έχουν επιβληθεί και που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ΥΔΥ.
- (56) Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, ελλείψει των αναγκαίων αξιόπιστων δεδομένων, η αντιστάθμιση που χορηγήθηκε δυνάμει της απόφασης του Consiglio di Stato βασίζεται αποκλειστικά σε εκ των υστέρων υπολογισμό με τη χρήση «επαγωγικής μεθόδου». Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι παράμετροι βάσει των οποίων οι πραγματογνώμονες που ορίστηκαν από το Consiglio di Stato υπολόγισαν την εικαζόμενη ανεπαρκή αντιστάθμιση δεν είχαν καθοριστεί εκ των προτέρων και ότι, κατά συνέπεια, δεν πληρούται το δεύτερο κριτήριο της απόφασης *Altmark* όσον αφορά το μη κοινοποιηθέν μέτρο.
- (57) Δεδομένου ότι η απόφαση *Altmark* απαιτεί να πληρούνται σωρευτικά και τα τέσσερα κριτήρια, δεν υπάρχει λόγος να εξετάσει η Επιτροπή κατά πόσον πληρούνται τα άλλα δύο κριτήρια *Altmark* στην προκειμένη περίπτωση. Κατά συνέπεια, η καταβολή πρόσθετης αντιστάθμισης στην CSTP για τις παρασχεθείσες υπηρεσίες κατά την υπό εξέταση περίοδο χορηγεί στην εν λόγω επιχείρηση επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης.

⁽¹⁰⁾ Υπόθεση C-527/12, *Επιτροπή κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας*, EU:C:2014:2193, σκέψη 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Βλέπε επίσης την απόφαση στην υπόθεση C-119/05, *Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato κατά Lucchini SpA*, EU:C:2007:434, σκέψη 59, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 94 παρακάτω.

⁽¹¹⁾ Υπόθεση C-280/00, *Altmark Trans GmbH και Regierungspräsidium Magdeburg κατά Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, Συλλογή 2003, EU:C.2003:415, σκέψεις 87 και 88).

6.1.3. Στρέβλωση του ανταγωνισμού και συνέπειες στις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών

- (58) Στις παρατηρήσεις της, η CSTP υποστήριξε ότι, επειδή κατά την υπό εξέταση περίοδο η αγορά των δημόσιων μεταφορών στην Ιταλία δεν ήταν ανοικτή στον ανταγωνισμό από επιχειρήσεις με έδρα σε άλλα κράτη μέλη, δεν μπορεί να υπήρξαν συνέπειες στις συναλλαγές ούτε στρέβλωση του ανταγωνισμού εξαιτίας του επίμαχου μέτρου.
- (59) Η Επιτροπή υπενθυμίζει καταρχάς ότι το επίμαχο μέτρο άρχισε να ισχύει στις 21 Δεκεμβρίου 2012, δηλαδή πολύ μετά το άνοιγμα της ιταλικής αγοράς δημόσιων επιβατικών μεταφορών στον ανταγωνισμό. Επειδή το εν λόγω μέτρο παράγει τα αποτελέσματά του στην αγορά τη δεδομένη χρονική στιγμή, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον το μέτρο μπορεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών τη δεδομένη χρονική στιγμή.
- (60) Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση στην υπόθεση *Altmark*, επειδή πολλά κράτη μέλη άρχισαν, ήδη από το 1995, να ανοίγουν ορισμένες αγορές μεταφορών σε επιχειρήσεις με έδρα σε άλλα κράτη μέλη, τη δεδομένη χρονική στιγμή διάφορες επιχειρήσεις παρείχαν ήδη τοπικές ή περιφερειακές υπηρεσίες μεταφορών σε κράτη μέλη διαφορετικά από τη χώρα καταγωγής τους.
- (61) Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε αντιστάθμιση χορηγείται στην CSTP θα πρέπει να θεωρείται ικανή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών μεταφοράς επιβατών με λεωφορεία και να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, σε βαθμό που να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη δυνατότητα των επιχειρήσεων μεταφορών με έδρα σε άλλα κράτη μέλη να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην Ιταλία, και ενισχύει τη θέση της CSTP στην αγορά, απαλλάσσοντάς την από τις δαπάνες τις οποίες διαφορετικά θα επωμιζόταν στο πλαίσιο των καθημερινών οικονομικών δραστηριοτήτων της⁽¹²⁾.
- (62) Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι η CSTP δραστηριοποιείται σε άλλες αγορές, ειδικότερα στην αγορά υπηρεσιών ενοικίασης, μολονότι η CSTP υποστηρίζει ότι οι εν λόγω υπηρεσίες παρασχέθηκαν μόνο το 1998, και ότι η εταιρεία ανταγωνίζεται άλλες εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε αυτές τις αγορές εντός της Ένωσης. Οποιαδήποτε αντιστάθμιση χορηγείται στην CSTP θα νόθευε αναπόφευκτα τον ανταγωνισμό και θα επηρέαζε επίσης τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών σε αυτές τις αγορές.
- (63) Συνεπώς, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το μέτρο νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

6.1.4. Συμπέρασμα

- (64) Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το κοινοποιηθέν μέτρο συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης.

6.2. ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (ΕΟΚ) ΑΡΙΘ. 1191/69

- (65) Σύμφωνα με την CSTP, επειδή η περιφέρεια επέβαλε μονομερώς την υποχρεωτική τιμολόγηση και επειδή τα ποσά δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο ΥΔΥ βάσει σύμβασης παροχής υπηρεσιών, αλλά απορρέουν από την ορθή εφαρμογή του υπολογισμού που προβλέπεται στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 στο πλαίσιο παραχώρησης, η πληρωμή που πραγματοποιήθηκε ως αντιστάθμιση απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 17 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού. Η CSTP παραδέχτηκε ότι οι εν λόγω ΥΔΥ δεν είχαν καθοριστεί με το έγγραφο της σύμβασης παραχώρησης, στο οποίο δεν γίνεται καμία σχετική αναφορά, αλλά ήταν αποκλειστικά απόρροια εσωτερικών πράξεων της περιφέρειας.
- (66) Με βάση το άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, οι αντισταθμίσεις που χορηγούνται σύμφωνα με τον κανονισμό απαλλάσσονται από την προκαταρκτική διαδικασία ενημέρωσης, που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, και συνεπώς από την υποχρέωση κοινοποίησης.
- (67) Ωστόσο, όπως συνάγεται από την απόφαση *Combus*, η έννοια της «αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας», σύμφωνα με τον ορισμό της διάταξης αυτής (άρθρο 17 παράγραφος 2), πρέπει να ερμηνεύεται πολύ αυστηρά⁽¹³⁾. Η απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 αφορά μόνο την αντιστάθμιση για ΥΔΥ που επιβάλλονται μονομερώς σε επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 2 του εν λόγω κανονισμού, η οποία υπολογίζεται με τη μέθοδο που περιγράφεται στα άρθρα 10 έως 13 του ίδιου κανονισμού (κοινές μέθοδοι αντιστάθμισης), και δεν καλύπτει τις συμβάσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 14. Η αντιστάθμιση που καταβάλλεται δυνάμει σύμβασης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, η οποία συνιστά κρατική ενίσχυση, πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή πριν τεθεί σε εφαρμογή. Σύμφωνα με το άρθρο 108 της Συνθήκης, η μη κοινοποίηση θα έχει ως συνέπεια να θεωρηθεί η εν λόγω αντιστάθμιση ενίσχυση που εφαρμόστηκε καταχρηστικώς.

⁽¹²⁾ Υπόθεση C-172/03, *Wolfgang Heiser κατά Finanzamt Innsbruck*, EU:C:2005:130, σκέψη 55.

⁽¹³⁾ Υπόθεση T-157/01, *Danske Busvognmænd κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2004, EU:2004:76, σκέψεις 77, 78 και 79.

- (68) Για να διαπιστωθεί αν, στην παρούσα υπόθεση, το άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 απαλλάσσει όντως τις ιταλικές αρχές από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης, είναι συνεπώς αναγκαίο να προσδιοριστεί i) αν η περιφέρεια είχε πράγματι επιβάλει μονομερώς υποχρέωση δημόσιας υπηρεσίας στην CSTP· και ii) αν η αναγνωρισθείσα αντιστάθμιση για την εν λόγω υποχρέωση συνάδει με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Η Επιτροπή θα εξετάσει διαδοχικά αμφότερα τα ζητήματα.
- i) ΥΔΥ που επιβλήθηκαν μονομερώς
- (69) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι ούτε οι ιταλικές αρχές ούτε η CSTP ήταν σε θέση να προσκομίσουν πράξη ανάθεσης για την υπό εξέταση περίοδο. Η CSTP έχει παράσχει στην Επιτροπή μόνο συμβάσεις που τέθηκαν σε ισχύ από το 2003.
- (70) Οι ιταλικές αρχές ισχυρίζονται ότι το παρασχεθέν υπόδειγμα σύμβασης παραχώρησης —το οποίο αφορά άλλη επιχείρηση— ήταν το τυποποιημένο υπόδειγμα που χρησιμοποιούσε η περιφέρεια κατά την υπό εξέταση περίοδο. Ωστόσο, το εν λόγω υπόδειγμα παραχώρησης παρέμεινε σε ισχύ από τον Απρίλιο του 1972 έως τον Δεκέμβριο του 1973, δηλαδή περισσότερο από 20 χρόνια πριν από την υπό εξέταση περίοδο και, επίσης, πριν από τη θέση σε ισχύ του νόμου αριθ. 151/1981, που μετατράπηκε στον περιφερειακό νόμο αριθ. 16/1983, βάσει των οποίων η CSTP έλαβε αρχικά αντιστάθμιση. Μολονότι το εν λόγω υπόδειγμα παραχώρησης φαίνεται να προβλέπει ορισμένες υποχρεώσεις που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας (βλέπε, για παράδειγμα, τα σημεία 2, 9 και 10), μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η υποχρέωση εφαρμογής μειωμένης τιμής για φοιτητές, εργαζόμενους, εκπαιδευτικούς, ιδιωτικούς και δημόσιους υπαλλήλους, καθώς και η υποχρέωση δωρεάν μεταφοράς για ορισμένες κατηγορίες επιβατών, η Επιτροπή δεν διαθέτει στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι ίδιες υποχρεώσεις επιβλήθηκαν πράγματι στην CSTP κατά την υπό εξέταση περίοδο, δεδομένου ότι δεν υπάρχει πράξη ανάθεσης. Λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είχαν χαρακτήρα τακτικής συγκοινωνίας, οι κανονισμοί παραχώρησης, που χορηγούσαν στην CSTP το αποκλειστικό δικαίωμα παροχής των εν λόγω υπηρεσιών, έπρεπε να καθορίζουν εκ των προτέρων τους όρους παροχής των υπηρεσιών. Η CSTP δεν υπέβαλε αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι οι όροι είχαν επιβληθεί μονομερώς από την περιφέρεια αντί να προταθούν από τον φορέα εκμετάλλευσης, με αντάλλαγμα το δικαίωμα παροχής υπηρεσιών σε αποκλειστική βάση και, στη συνέχεια, να εγκριθούν από την περιφέρεια. Σε κάθε περίπτωση, η μεθοδολογία την οποία χρησιμοποίησε ο πραγματογνώμονας που ορίστηκε από το Consiglio di Stato για να υπολογίσει την εικαζόμενη ανεπαρκή αντιστάθμιση δεν κάνει καμία αναφορά σε τέτοιου είδους υποχρεώσεις.
- (71) Η Επιτροπή εξέτασε επίσης κατά πόσον η επιβολή ΥΔΥ θα μπορούσε να συναχθεί από τον περιφερειακό νόμο αριθ. 16/1983, που αναφέρεται από την περιφέρεια και την CSTP ως η νομική βάση για την αντιστάθμιση που χορηγήθηκε στην εταιρεία κατά την υπό εξέταση περίοδο (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 23 και 40). Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί ότι ο περιφερειακός νόμος προβλέπει απλώς ότι οι τοπικές αρχές, καθώς και οι δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες δημόσιων τοπικών μεταφορών στο πλαίσιο παραχώρησης, μπορούν να λαμβάνουν δημόσιες επιδοτήσεις. Επιπλέον, το άρθρο 2 του περιφερειακού νόμου ορίζει σαφώς ότι «τυχόν ζημίες ή ελλείμματα που δεν καλύπτονται από τις περιφερειακές επιδοτήσεις όπως ορίζονται ανωτέρω [άρθρο 2] βαρύνουν τις επιμέρους εταιρείες [...]».
- (72) Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι οι περιφερειακές πράξεις τις οποίες επισήμανε η CSTP (βλέπε αιτιολογική σκέψη 40) ανέφεραν ορισμένες συμβατικές υποχρεώσεις που ίσχυαν κατά την υπό εξέταση περίοδο μεταξύ της CSTP και της περιφέρειας. Ωστόσο, οι εν λόγω πράξεις δεν προσδιορίζουν με σαφήνεια υποχρεώσεις που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ΥΔΥ, αν και υποδεικνύουν ενδεχομένως την ύπαρξή τους. Επιπλέον, η ύπαρξη συμβατικών υποχρεώσεων αποκλείει τη μονομερή επιβολή υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας στη CSTP. Σε κάθε περίπτωση, η μεθοδολογία την οποία χρησιμοποίησε ο πραγματογνώμονας που ορίστηκε από το Consiglio di Stato για να υπολογίσει την εικαζόμενη ανεπαρκή αντιστάθμιση δεν κάνει καμία αναφορά σε τέτοιου είδους υποχρεώσεις.
- (73) Όσον αφορά την ενδεχόμενη ύπαρξη υποχρεωτικής τιμολόγησης, ακόμη και αν ο υπολογισμός της πρόσθετης αντιστάθμισης από τον πραγματογνώμονα που ορίστηκε από το Consiglio di Stato βασίστηκε στο άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, η Επιτροπή δεν διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι οι εν λόγω υποχρεώσεις πράγματι επιβλήθηκαν στην CSTP μονομερώς. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, ως «υποχρεωτική τιμολόγηση» νοείται αποκλειστικά «κάθε υποχρέωση που επιβάλλεται στις επιχειρήσεις μεταφορών να εφαρμόζουν τιμές που καθορίζονται ή εγκρίνονται από οποιαδήποτε δημόσια αρχή, οι οποίες είναι αντίθετες με τα εμπορικά συμφέροντα της επιχειρήσεως και οι οποίες προκύπτουν από την επιβολή ή την άρνηση τροποποιήσεως συγκεκριμένων μέτρων για τις τιμές». Αντιθέτως, ο ορισμός της υποχρεωτικής τιμολόγησης δεν εφαρμόζεται στις «υποχρεώσεις που απορρέουν από τα γενικά μέτρα πολιτικής επί των τιμών που εφαρμόζονται στο σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων, ή από τα μέτρα που λαμβάνονται όσον αφορά τα κόμιστρα και τους όρους μεταφοράς γενικά, στο πλαίσιο της οργανώσεως της αγοράς μεταφορών ή μέρους αυτής». Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι το σημείο 27 του υποδείγματος παραχώρησης του 1972/73 καθορίζει τα εφαρμοστέα κόμιστρα για τον συμβαλλόμενο φορέα εκμετάλλευσης, αλλά υπενθυμίζει ότι δεν έχει λάβει, για την υπό εξέταση περίοδο, κανένα υπόδειγμα παραχώρησης τέτοιου είδους ή πράξη ανάθεσης που να αφορά την CSTP και από τα οποία να συνάγεται ότι έχει επιβληθεί υποχρεωτική τιμολόγηση στην CSTP. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 του περιφερειακού νόμου αριθ. 16/1983, η ετήσια αντιστάθμιση προς τις επιχειρήσεις που παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες μεταφοράς υπολογιζόταν εκ των προτέρων ως η διαφορά μεταξύ των εσόδων από την εφαρμογή των ελάχιστων κομιστρών και του λεγόμενου «τυποποιημένου κόστους» (βλέπε αιτιολογική σκέψη 23). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο περιφερειακός νόμος προέβλεπε ελάχιστα κόμιστρα, γεγονός που επίσης αποκλείει την ύπαρξη γενικής υποχρεωτικής τιμολόγησης.

- (74) Σε κάθε περίπτωση, δεν προκύπτει ότι οι ενδεχόμενες ΥΔΥ τις οποίες ανέλαβε η CSTEP επιβλήθηκαν μονομερώς. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η CSTEP ανέλαβε την πρωτοβουλία να ζητήσει την ανανέωση των συμβάσεων παραχώρησης για καθένα από τα επτά έτη της υπό εξέταση περιόδου. Επιπλέον, μετά τη δημοσίευση της απόφασης του Consiglio di Stato το 2009, η περιφέρεια ζήτησε επανειλημμένα από την CSTEP να προσκομίσει τις πράξεις ή τις συμβάσεις με τις οποίες επιβλήθηκαν ΥΔΥ, προκειμένου να συμμορφωθεί με την απόφαση, χωρίς ωστόσο να λάβει καμία απάντηση, σύμφωνα με τις παρασχεθείσες πληροφορίες.
- (75) Το επιχείρημα της CSTEP ότι οι φορείς εκμετάλλευσης ήταν υποχρεωμένοι να εκτελούν τα δρομολόγια στο πλαίσιο ΥΔΥ, παρόλο που η περιφέρεια είχε μειώσει επανειλημμένα το ποσό του τυποποιημένου κόστους, και ότι οι ίδιοι φορείς θα καταγγέλλονταν για διακοπή δημόσιας υπηρεσίας, αν πράγματι σταματούσαν τη δραστηριότητα, δεν στηρίζεται σε κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Επομένως, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην παρούσα υπόθεση για να αποδείξει την ύπαρξη ΥΔΥ που επιβλήθηκαν μονομερώς.

ii) Συμμόρφωση της αντιστάθμισης με την κοινή μέθοδο αντιστάθμισης

- (76) Ακόμη και αν αποδειχθεί, στην παρούσα υπόθεση, η ύπαρξη ΥΔΥ που επιβλήθηκαν στην CSTEP μονομερώς, κάτι που δεν ισχύει, η αντιστάθμιση για τις εν λόγω υπηρεσίες θα έπρεπε να συνάδει με την κοινή μέθοδο αντιστάθμισης που προβλέπεται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 (κεφάλαιο IV), προκειμένου να εξαιρείται από την υποχρέωση της εκ των προτέρων ενημέρωσης του άρθρου 17 παράγραφος 2 του ανωτέρω κανονισμού. Η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν πληρούται ο όρος αυτός.
- (77) Πρώτον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η πρόσθετη αντιστάθμιση που χορηγήθηκε στην CSTEP αφορά μόνο το 1998. Η CSTEP παραδέχτηκε ότι, κατά το εν λόγω έτος, εκτός από τις εικαζόμενες ΥΔΥ, άσκησε επίσης εμπορικές δραστηριότητες, και συγκεκριμένα υπηρεσίες ενοικίασης. Η Επιτροπή επισημαίνει εν προκειμένω ότι, από την 1η Ιουλίου 1992, ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, δυνάμει του άρθρου 1 παράγραφος 5 στοιχείο α), επιβάλλει στις επιχειρήσεις μεταφορών που εκτελούν ταυτόχρονα υπηρεσίες που υπόκεινται σε ΥΔΥ και άλλες δραστηριότητες να παρέχουν τις δημόσιες υπηρεσίες στο πλαίσιο διαφορετικών μονάδων, ώστε να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: i) οι λογαριασμοί που αντιστοιχούν στην καθένα από αυτές τις δραστηριότητες εκμετάλλευσης να είναι ξεχωριστοί και τα αντίστοιχα στοιχεία του ενεργητικού να κατανέμονται σύμφωνα με τους ισχύοντες λογιστικούς κανόνες· και ii) οι δαπάνες να ισοσκελίζονται από τα έσοδα εκμετάλλευσης και από τις πληρωμές των δημοσίων αρχών, χωρίς να είναι δυνατή η μεταφορά πόρων από ή προς άλλο τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης.
- (78) Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι, σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Antrop*, οι προϋποθέσεις που ορίστηκαν στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας δεν πληρούνται όταν «δεν είναι δυνατό να αποδειχθεί, βάσει ασφαλών λογιστικών στοιχείων [της εταιρείας], η διαφορά μεταξύ του κόστους που χρεώνεται στο τμήμα της δραστηριότητάς [της] εντός της ζώνης που αποτελεί αντικείμενο της παραχώρησης και των αντίστοιχων εσόδων και, κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατό να υπολογιστεί το επιπλέον κόστος που προκύπτει [για την εταιρεία] από την εκτέλεση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας»⁽¹⁴⁾.
- (79) Η CSTEP δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι, κατά την υπό εξέταση περίοδο, και ειδικότερα το 1998, τήρησε χωριστή λογιστική για τις εμπορικές της δραστηριότητες. Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι το επιχείρημα που προέβαλε η CSTEP, ότι δηλαδή έχει λήξει η νομική υποχρέωση πλήρους φύλαξης των λογιστικών και διοικητικών εγγράφων για την υπό εξέταση περίοδο, δεν μπορεί να δικαιολογήσει εκ των υστέρων τη χορήγηση πρόσθετου ποσού αντιστάθμισης, που υπολογίστηκε με χρήση επαγωγικής μεθόδου. Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν υποτεθεί ότι αποδεικνύεται η ύπαρξη τέτοιου είδους απαίτησης που προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, αυτό δεν ακυρώνει υποχρέωση που απορρέει από τη νομολογία του Δικαστηρίου και από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, η οποία πρέπει να πληρούται πριν από την καταβολή αντιστάθμισης για ΥΔΥ σε φορέα παροχής υπηρεσιών μεταφοράς.
- (80) Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 προβλέπει ότι οι διοικητικές αρχές καθορίζουν το ποσό της αντιστάθμισης εκ των προτέρων. Ο υπολογισμός της πρόσθετης αντιστάθμισης με βάση εκ των υστέρων εκτίμηση, όπως αποφάνθηκε το Consiglio di Stato, αντικείται στη διάταξη αυτή, όπως έχει ήδη αναφερθεί στις αιτιολογικές σκέψεις 54 και 55.
- (81) Υπό το πρίσμα των ανωτέρω παρατηρήσεων, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η πρόσθετη αντιστάθμιση που έπρεπε να χορηγηθεί στην CSTEP σύμφωνα με το Consiglio di Stato δεν συνάδει με την κοινή μέθοδο αντιστάθμισης που ορίζεται στο κεφάλαιο IV του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και, ως εκ τούτου, δεν εξαιρείται από την προκαταρκτική διαδικασία ενημέρωσης που προβλέπεται στο άρθρο 17 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού.

⁽¹⁴⁾ Υπόθεση C-504/07, *Associação Nacional de Transportadores Rodoviários de Pesados de Passageiros (Antrop)* κ.λπ. κατά *Conselho de Ministros, Companhia Carris de Ferro de Lisboa SA (Carris)* και *Sociedade de Transportes Colectivos do Porto SA (STCP)*, Συλλογή 2009, C:2009:290.

6.3. ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (82) Επειδή δεν αποδείχθηκε ότι το υπό εξέταση μέτρο εξαιρείται από την προκαταρκτική διαδικασία ενημέρωσης κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, θα πρέπει να εξεταστεί η συμβατότητά του με την εσωτερική αγορά, καθώς κρίνεται ότι συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, όπως αναφέρεται στην ενότητα 6.1.
- (83) Το άρθρο 93 της Συνθήκης περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με τη συμβατότητα των κρατικών ενισχύσεων στο πεδίο του συντονισμού των μεταφορών και των ΥΔΥ στον τομέα των μεταφορών και συνιστά *lex specialis* σε σχέση με το άρθρο 107 παράγραφος 3 και το άρθρο 106 παράγραφος 2, δεδομένου ότι περιλαμβάνει ειδικούς κανόνες σχετικά με τη συμβατότητα των κρατικών ενισχύσεων. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το εν λόγω άρθρο «δέχεται ότι οι ενισχύσεις στις μεταφορές συμβιβάζονται [με την εσωτερική αγορά] μόνο σε περιπτώσεις σαφώς καθορισμένες και μη συνεπαγόμενες βλάβη των γενικών συμφερόντων της [Ένωσης]» ⁽¹⁵⁾.
- (84) Στις 3 Δεκεμβρίου 2009 τέθηκε σε ισχύ ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007, που καταργεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70 του Συμβουλίου ⁽¹⁶⁾. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 εφαρμόζεται στην αντιστάθμιση για ΥΔΥ που αφορούν τις δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές.
- (85) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η εξέταση της συμβατότητας του κοινοποιηθέντος μέτρου πρέπει να διενεργηθεί κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 3 Δεκεμβρίου 2009 και κατάργησε τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, καθώς πρόκειται για την ισχύουσα νομοθεσία κατά τη λήψη της παρούσας απόφασης ⁽¹⁷⁾. Επιπλέον, επισημαίνει ότι η πρόσθετη αποζημίωση που επιδικάστηκε στην CSTP από το Consiglio di Stato καταβλήθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 2012. Αυτό σημαίνει ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 είχε τεθεί σε ισχύ πάνω από τρία έτη πριν από την ημερομηνία κατά την οποία εκταμιεύθηκε η καταβληθείσα ενίσχυση ⁽¹⁸⁾.
- (86) Το άρθρο 9 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 ορίζει ότι: «Η αποζημίωση δημόσιας υπηρεσίας η οποία καταβάλλεται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό για την εκτέλεση δημοσίων υπηρεσιών μεταφοράς επιβατών ή για τη συμμόρφωση με τιμολογιακές υποχρεώσεις, που καθορίζονται με γενικές διατάξεις, είναι συμβατή με την [εσωτερική] αγορά. Η αποζημίωση αυτή απαλλάσσεται από την υποχρέωση της εκ των προτέρων κοινοποίησης του άρθρου [108 παράγραφος 3] της Συνθήκης».
- (87) Για τους λόγους που εκτίθενται κατωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι η κοινοποιηθείσα αντιστάθμιση δεν συμμορφώνεται με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1370/2007. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να κηρυχθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 9 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού.
- (88) Πρώτον, σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007, εφόσον μια αρμόδια αρχή αποφασίζει να χορηγήσει σε φορέα της επιλογής της αποκλειστικό δικαίωμα και/ή αποζημίωση, σε αντιστάθμιση για την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, πρέπει να το πράττει στο πλαίσιο σύμβασης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, εκτός εάν οι ΥΔΥ αποβλέπουν στον καθορισμό ανώτατου ορίου χρέωσης και επιβάλλονται με μέτρο που εφαρμόζεται χωρίς διακρίσεις σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες επιβατικών μεταφορών του ίδιου τύπου σε δεδομένη γεωγραφική περιοχή (γενικοί κανόνες).
- (89) Στην παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή κρίνει ότι δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι υπήρχε συμβατικό πλαίσιο μεταξύ της CSTP και της περιφέρειας ή ότι είχαν τεθεί σε ισχύ γενικοί κανόνες για τον καθορισμό ανώτατου ορίου χρέωσης για όλους τους επιβάτες ή για ορισμένες κατηγορίες επιβατών. Η Επιτροπή έχει λάβει υπόδειγμα σύμβασης παραχώρησης μόνο για το έτος 1972/1973, από το οποίο δεν είναι δυνατό να εξαχθούν αξιόπιστες πληροφορίες για τη σχέση μεταξύ της CSTP και της περιφέρειας κατά την υπό εξέταση περίοδο (1997-2002). Επιπλέον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 του περιφερειακού νόμου αριθ. 16/1983 —που αναφέρεται από την περιφέρεια και την CSTP ως η νομική βάση κατά την υπό εξέταση περίοδο (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 19 και 36)—, τα έσοδα των παρόχων δημοσίων μεταφορών θα προέκυπταν από την εφαρμογή των ελάχιστων χρεώσεων από την περιφέρεια, ενώ δεν υπάρχουν αναφορές σε μέγιστες χρεώσεις.

⁽¹⁵⁾ Υπόθεση 156/77, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1978, σ. 1881, σκέψη 10.

⁽¹⁶⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70 του Συμβουλίου, της 4ης Ιουνίου 1970, περί ενισχύσεων που χορηγούνται στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών (ΕΕ L 130 της 15.6.1970, σ. 1).

⁽¹⁷⁾ Εν προκειμένω, η Επιτροπή παραπέμπει στα επιχειρήματα που προβάλλονται στις αιτιολογικές σκέψεις 307 έως 313 της απόφασης 2011/3/ΕΕ, της 24ης Φεβρουαρίου 2010, σχετικά με τις συμβάσεις υπηρεσίας δημοσίων μεταφορών μεταξύ του υπουργείου μεταφορών της Δανίας και της Danske Statsbaner [υπόθεση C 41/08 (πρώην NN 35/08)] (ΕΕ L 7 της 11.1.2011, σ. 1). Η απόφαση αυτή ακυρώθηκε από το Γενικό Δικαστήριο στην υπόθεση T-92/11, *Jørgen Andersen κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής* [2013], που δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί, ενώ εκκρεμεί έφεση κατά της εν λόγω απόφασης ενώπιον του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-303/13 P. Το αποτέλεσμα της προσφυγής αυτής δεν αφορά το αποτέλεσμα της παρούσας υπόθεσης, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε, στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι οι κανόνες που πρέπει να εφαρμοστούν καθορίζονται από την ημερομηνία κατά την οποία εκταμιεύθηκε η καταβληθείσα ενίσχυση. Στην περίπτωση αυτή, η ενίσχυση καταβλήθηκε στις 21 Δεκεμβρίου 2012. Συνεπώς, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι κανόνες, οι αρχές και τα κριτήρια εκτίμησης της συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων που ισχύουν κατά την ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή λαμβάνει την απόφασή της (βλέπε σκέψη 39 της εν λόγω απόφασης).

⁽¹⁸⁾ Υπόθεση C-334/07 P, *Επιτροπή κατά Freistaat Sachsen*, Συλλογή 2008, σ. I-9465, σκέψεις 50 έως 53· υπόθεση T-3/09, *Ιταλία κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2011, σ. II-95, σκέψη 60.

- (90) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν πληρούνται το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007.
- (91) Δεύτερον, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, ανεξαρτήτως του αν η CTSP έχει συνάψει σύμβαση παροχής δημόσιας υπηρεσίας ή υπόκειται σε υποχρεωτική τιμολόγηση μέσω της εφαρμογής γενικών κανόνων, δεν πληρούνται όλες οι διατάξεις του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007, που ορίζει το υποχρεωτικό περιεχόμενο των συμβάσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας και τους γενικούς κανόνες. Το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο β) προβλέπει, για παράδειγμα, ότι οι παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να καθορίζονται εκ των προτέρων με αντικειμενικότητα και διαφάνεια, έτσι ώστε να αποφεύγεται η υπεραντιστάθμιση, ενώ το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο γ) και το άρθρο 4 παράγραφος 2 καθορίζουν τους τρόπους κατανομής των δαπανών και των εσόδων. Όπως επισημαίνεται στην ενότητα 6.1, στο πλαίσιο της εξέτασης από την πλευρά της Επιτροπής του δεύτερου κριτηρίου της απόφασης *Altmark* του Δικαστηρίου, οι παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίστηκε η εικαζόμενη ανεπαρκής αντιστάθμιση από τον δεύτερο παραγματογνώμονα δεν είχαν καθοριστεί εκ των προτέρων και, ως εκ τούτου, δεν πληρούνται το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007.
- (92) Τρίτον, το άρθρο 6 παράγραφος 1 ορίζει ότι, σε περίπτωση συμβάσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας με απευθείας ανάθεση, η αντιστάθμιση πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 και τις προϋποθέσεις του παραρτήματος, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν θα υπερβαίνει το αναγκαίο ποσό για την εκπλήρωση της ΥΔΥ. Στο παράρτημα του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 ορίζεται ότι η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που αντιστοιχεί στο οικονομικό αποτέλεσμα, το οποίο ισοδυναμεί με το άθροισμα των ακόλουθων παραγόντων: κόστος που προκύπτει σε σχέση με ΥΔΥ, μείον οποιαδήποτε θετικά οικονομικά αποτελέσματα που παράγονται εντός του δικτύου της δραστηριότητας στο πλαίσιο ΥΔΥ, συν ένα εύλογο κέρδος. Επιπλέον, στο παράρτημα ορίζεται ότι το κόστος και τα έσοδα πρέπει να υπολογίζονται σύμφωνα με τους ισχύοντες λογιστικούς και φορολογικούς κανόνες. Επίσης, οι λογαριασμοί θα πρέπει να είναι χωριστοί για λόγους διαφάνειας (σημείο 5 του παραρτήματος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007).
- (93) Όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 82, το 1998, δηλαδή το έτος για το οποίο χορηγήθηκε η αποζημίωση με βάση την απόφαση του Consiglio di Stato, η CSTP δεν εφάρμοσε κατάλληλο σύστημα διαχωρισμού των λογαριασμών. Συνεπώς, είναι αδύνατο να αποδειχθεί ότι η πρόσθετη αντιστάθμιση που καταβλήθηκε από το ιταλικό κράτος στις 21 Δεκεμβρίου 2012 δεν υπερβαίνει το ποσό που αντιστοιχεί στο καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα, το οποίο ισοδυναμεί με το άθροισμα των αποτελεσμάτων, θετικών ή αρνητικών, που επιφέρει η τήρηση των ΥΔΥ επί του κόστους και των εσόδων του φορέα παροχής δημόσιων υπηρεσιών (σημείο 2 του παραρτήματος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007).
- (94) Επιπλέον, όσον αφορά την υπό εξέταση περίοδο, ελλείπει προκαθορισμένων παραμέτρων αντιστάθμισης, οποιαδήποτε κατανομή των δαπανών πρέπει αναγκαστικά να πραγματοποιείται εκ των υστέρων βάσει αυθαίρετων υποθέσεων, όπως έγινε με τη χρήση της επαγωγικής μεθόδου.
- (95) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η πρόσθετη αντιστάθμιση που επιδίκασε το Consiglio di Stato δεν καταβλήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 και, για τον λόγο αυτόν, δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά.

6.4. Η ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗ ΠΟΥ ΕΠΙΔΙΚΑΣΕ ΤΟ CONSIGLIO DI STATO ΔΕΝ ΣΥΝΙΣΤΑ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

- (96) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους για να διαπιστωθεί αν η απόφαση του Consiglio di Stato αφορούσε την επιδίκαση αποζημίωσης για εικαζόμενη παραβίαση της νομοθεσίας και όχι τη χορήγηση αντιστάθμισης για ΥΔΥ σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς του Συμβουλίου. Ούτε οι ιταλικές αρχές ούτε η CSTP αναφέρθηκαν στο θέμα αυτό στις παρατηρήσεις τους.
- (97) Η Επιτροπή επισημαίνει εν προκειμένω ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η αποζημίωση λόγω παράνομης ή υπαίτιας συμπεριφοράς των εθνικών αρχών ⁽¹⁹⁾ δεν συνιστά πλεονέκτημα και, ως εκ τούτου, δεν θεωρείται κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽²⁰⁾. Ο σκοπός της αποζημίωσης είναι διαφορετικός από τον σκοπό των κρατικών ενισχύσεων, δεδομένου ότι η αποζημίωση αποσκοπεί να επαναφέρει το θιγόμενο μέρος στην κατάσταση στην οποία βρισκόταν πριν από την ενέργεια που προκάλεσε τη ζημία, ως εάν η ζημία δεν είχε λάβει χώρα (επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση). Στο ίδιο πλαίσιο, η Επιτροπή επισημαίνει επιπλέον ότι, για να μην εμπίπτει η αποζημίωση στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, πρέπει να βασίζεται σε γενικό κανόνα για την αποζημίωση ⁽²¹⁾. Τέλος, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι στην απόφαση *Lucchini* το Δικαστήριο έκρινε ότι ένα εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να εφαρμόσει το εθνικό δίκαιο εάν η εφαρμογή αυτή έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίζει «την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, καθόσον θα καθιστούσε αδύνατη την ανάκτηση κρατικής ενισχύσεως χορηγηθείσας κατά παράβαση του

⁽¹⁹⁾ Για παράδειγμα, παράνομη πράξη ή περίπτωση αδικαιολόγητου πλουτισμού.

⁽²⁰⁾ Συνεδεικασθείσες υποθέσεις 106 έως 120/87, *Αστερίς ΑΕ* και λοιποί κατά *Ελληνικής Δημοκρατίας και Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας*, EU:C:1988:457.

⁽²¹⁾ Βλέπε απόφαση της Επιτροπής, της 16ης Ιουνίου 2004, σχετικά με την ενίσχυση υπέρ της Akzo-Nobel με σκοπό την ελαχιστοποίηση των μεταφορών χλωρίου (υπόθεση N 304/2003), συνοπτική ανακοίνωση στην EE C 81 της 2.4.2005, σ. 4· βλέπε επίσης απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, στην υπόθεση *Bedrijfsverplaatsing van autodemontagebedrijf Steenberg* (υπόθεση N 575/2005), συνοπτική ανακοίνωση στην EE C 80 της 13.4.2007, σ. 1.

κοινοτικού δικαίου»⁽²²⁾). Η απόφαση αυτή βασίζεται στην αρχή ότι ένας κανόνας του εθνικού δικαίου δεν πρέπει να εφαρμοστεί εάν η εφαρμογή αυτή εμποδίζει την ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης⁽²³⁾).

- (98) Όσον αφορά την πρόσθετη αντιστάθμιση στην CSTP που επιδίκασε το Consiglio di Stato, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, παρόλο που στο διατακτικό της απόφασης του Consiglio di Stato δεν γίνεται καμία αναφορά στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, η ίδια απόφαση κάνει αναφορά στο δικαίωμα της CSTP να εισπράττει ποσά ως αντιστάθμιση κατά την έννοια των άρθρων 6, 10 και 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, το ύψος των οποίων πρέπει να καθορίζεται από τις διοικητικές αρχές βάσει αξιόπιστων στοιχείων. Αυτό υποδεικνύει ότι, σύμφωνα με το Consiglio di Stato, το δικαίωμα της CSTP να εισπράττει πρόσθετη αντιστάθμιση δεν απορρέει τόσο από έναν γενικό κανόνα για αποζημίωση λόγω παράνομων πράξεων ή υπαίτιας συμπεριφοράς των εθνικών αρχών όσο από δικαιώματα που υποτίθεται ότι προβλέπονται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69.
- (99) Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή θεωρεί ότι η χορήγηση αποζημίωσης στην CSTP για την εικαζόμενη παράνομη μονομερή επιβολή ΥΔΥ εκ μέρους των ιταλικών αρχών, η οποία υπολογίζεται βάσει της κοινής μεθόδου αντιστάθμισης που προβλέπει ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, θα παραβίαζε τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης. Και αυτό διότι θα παρήγαγε για την CSTP ακριβώς το ίδιο αποτέλεσμα με τη χορήγηση αντιστάθμισης για υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας κατά την υπό εξέταση περίοδο, παρά το γεγονός ότι οι κανονισμοί παραχώρησης που διέπουν τις εν λόγω υπηρεσίες δεν απαλλάσσονταν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης, ούτε πληρούσαν τις βασικές προϋποθέσεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 ή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007, όπως αποδεικνύεται παραπάνω. Η διαδεσμιότητα μιας τέτοιας παραχώρησης θα επέτρεπε συνεπώς την ουσιαστική παράκαμψη των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και των προϋποθέσεων που ορίζει ο νομοθέτης της Ένωσης, βάσει των οποίων οι αρμόδιες αρχές, όταν επιβάλλουν ή παραχωρούν υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας, αποζημιώνουν τους σχετικούς φορείς για τις δαπάνες που αναλαμβάνουν ως αντιστάθμισμα της εκπλήρωσης υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας. Πράγματι, η χορήγηση αποζημίωσης ίσης με το άθροισμα του ποσού των ενισχύσεων που προβλεπόταν να χορηγηθούν θα συνιστούσε έμμεση κρατική ενίσχυση, παράνομη και μη συμβατή με την εσωτερική αγορά⁽²⁴⁾. Ακολουθώντας παρόμοια συλλογιστική, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι οι ρήτρες αποζημίωσης για την ανάκτηση κρατικών ενισχύσεων συνιστούν κρατικές ενισχύσεις⁽²⁵⁾.
- (100) Σε κάθε περίπτωση, ο κανονισμός παραχώρησης του 1972, με βάση τον οποίο η CSTP είχε παράσχει τις εν λόγω υπηρεσίες μεταφοράς, δεν προέβλεπε την καταβολή καμίας οικονομικής αντιστάθμισης. Η CSTP δέχτηκε να παράσχει τις υπηρεσίες της σύμφωνα με τους όρους που προέβλεπε η παραχώρηση αναλαμβάνοντας τους κινδύνους. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται και από το άρθρο 2 του περιφερειακού νόμου αριθ. 16/1983, το οποίο προέβλεπε ότι τυχόν ζημιές ή ελλείμματα που δεν καλύπτονταν από τις δημόσιες επιδοτήσεις βάρυναν τους φορείς παροχής υπηρεσιών.
- (101) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η απόφαση του Consiglio di Stato δεν συνιστά χορήγηση αντιστάθμισης για τις ζημιές που υπέστη η CSTP λόγω παράνομων πράξεων ή υπαίτιας συμπεριφοράς των εθνικών αρχών, αλλά συνιστά χορήγηση παράνομων και μη συμβατών κρατικών ενισχύσεων που απαγορεύονται από το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης.
- (102) Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το μη κοινοποιηθέν μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η οποία δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά.

7. ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (103) Σύμφωνα με τη Συνθήκη και την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή είναι αρμόδια να αποφασίσει αν το οικείο κράτος οφείλει να καταργήσει ή να τροποποιήσει την ενίσχυση⁽²⁶⁾ σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι αυτή δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά. Επίσης, κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, σε περίπτωση ενισχύσεων τις οποίες η Επιτροπή έκρινε μη συμβατές με την εσωτερική αγορά, η υποχρέωση του κράτους μέλους να καταργήσει την ενίσχυση αποσκοπεί στην επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση⁽²⁷⁾. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε σχετικά ότι ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται όταν ο δικαιούχος έχει επιστρέψει τα ποσά που χορηγήθηκαν βάσει της παράνομης ενίσχυσης, χάνοντας ως εκ τούτου το πλεονέκτημα από το οποίο είχε επωφεληθεί σε σχέση με τους ανταγωνιστές του στην αγορά, και τα πράγματα επανέρχονται στην κατάσταση που ίσχυε πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης⁽²⁸⁾.

⁽²²⁾ Υπόθεση C-119/05, *Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato κατά Lucchini SpA*, EU:C:2007:434, σκέψη 59.

⁽²³⁾ Ό.π., σκέψη 61.

⁽²⁴⁾ Γνώμη της 28ης Απριλίου 2005 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-346/03 και C-529/03, *Giuseppe Atzeni κ.λπ., Marco Scalas και Renato Lilliu κατά Regione autonoma della Sardegna*, EU:C:2005:256, σκέψη 198.

⁽²⁵⁾ Υπόθεση T-384/08 *Ελληνική Ναυπηγοκατασκευαστική ΑΕ Χαρτοφυλακίου κατά Επιτροπής*, EU:T:2011:650 και υπόθεση T-565/08 *Corsica Ferries κατά Επιτροπής*, EU:T:2012:415, σκέψεις 23, 114 και 120-131. Βλέπε επίσης, κατ' αναλογία, υπόθεση C-111/10, *Επιτροπή κατά Συμβουλίου*, EU:C:2013:785, σκέψη 44.

⁽²⁶⁾ Υπόθεση C-70/72, *Επιτροπή κατά Γερμανίας*, Συλλογή 1973, σ. 813, σκέψη 13.

⁽²⁷⁾ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-278/92, C-279/92 και C-280/92, *Ισπανία κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1994, σ. I-04103, σκέψη 75.

⁽²⁸⁾ Υπόθεση C-75/97, *Βέλγιο κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1999, σ. I-3671, σκέψεις 64 και 65.

- (104) Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου ⁽²⁹⁾ ορίζει ότι: «σε περίπτωση αρνητικής απόφασης για υπόθεση παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή αποφασίζει την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τον δικαιούχο».
- (105) Κατά συνέπεια, οι κρατικές ενισχύσεις τις οποίες αφορά η παρούσα απόφαση πρέπει να ανακτηθούν από την Ιταλία στον βαθμό που έχουν ήδη καταβληθεί στην CSTP. Επιπλέον, η Ιταλία πρέπει να προσθέσει στο ποσό της ενίσχυσης τους τόκους υπερημερίας, που υπολογίζονται από την ημερομηνία κατά την οποία η παράνομη ενίσχυση τέθηκε στη διάθεση της δικαιούχου (δηλαδή από την 21η Δεκεμβρίου 2012) μέχρι την ημερομηνία ανάκτησής της ⁽³⁰⁾, σύμφωνα με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής ⁽³¹⁾.
- (106) Συνεπώς, η Επιτροπή,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση ύψους 4 951 838 ευρώ, η οποία χορηγήθηκε παράνομα στην CTSP από την Ιταλική Δημοκρατία, κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά.

Άρθρο 2

1. Η Ιταλική Δημοκρατία οφείλει να ζητήσει από τη δικαιούχο την επιστροφή της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1.
2. Τα προς ανάκτηση ποσά παράγουν τόκους από την 21η Δεκεμβρίου 2012 έως ότου ανακτηθούν πλήρως.
3. Οι τόκοι υπολογίζονται σε σύνθετη βάση σύμφωνα με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 και με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 271/2008 της Επιτροπής ⁽³²⁾, που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004.
4. Η Ιταλική Δημοκρατία ακυρώνει τη χορήγηση οποιασδήποτε εκκρεμούσας ενίσχυσης αναφέρεται στο άρθρο 1 από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 3

1. Η ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1 είναι άμεση και πραγματική.
2. Η Ιταλική Δημοκρατία διασφαλίζει την εκτέλεση της παρούσας απόφασης εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησής της.

Άρθρο 4

1. Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ιταλία υποβάλλει στην Επιτροπή τις ακόλουθες πληροφορίες:
 - α) το συνολικό ποσό (αρχικό κεφάλαιο και τόκους) που θα πρέπει να ανακτηθεί από τη δικαιούχο·
 - β) λεπτομερή περιγραφή των μέτρων που έχει ήδη λάβει και προγραμματίσει ώστε να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση·
 - γ) έγγραφα που αποδεικνύουν ότι έχει δοθεί εντολή στη δικαιούχο να επιστρέψει την ενίσχυση.
2. Η Ιταλική Δημοκρατία τηρεί ενήμερη την Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο των εθνικών μέτρων που λαμβάνονται για την εκτέλεση της παρούσας απόφασης μέχρι να ολοκληρωθεί η ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1. Η Ιταλική Δημοκρατία υποβάλλει αμέσως, μετά από απλό αίτημα της Επιτροπής, πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχει ήδη λάβει και προγραμματίσει για να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση. Παρέχει επίσης λεπτομερείς πληροφορίες για τα ποσά των ενισχύσεων και των τόκων που έχουν ήδη ανακτηθεί από τη δικαιούχο.

⁽²⁹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1).

⁽³⁰⁾ Βλέπε άρθρο 14 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/99.

⁽³¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).

⁽³²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 271/2008 της Επιτροπής, της 30ής Ιανουαρίου 2008, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 82 της 25.3.2008, σ. 1).

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 19 Ιανουαρίου 2015.

Για την Επιτροπή

Margrethe VESTAGER

Μέλος της Επιτροπής
